

VILNIUS UNIVERSITY

Indrė Isokaitė

**REGULATION OF MARITIME ZONES IN THE INTERNATIONAL LAW AND
THE LAW OF THE REPUBLIC OF LITHUANIA**

Summary of Doctoral Dissertation
Social Sciences, Law (01 S)

Vilnius, 2010

Doctoral Dissertation has been produced in 2005-2009 at Vilnius University.

Scientific supervisor:

Doc. dr. Dainius Žalimas (Vilnius University, Social Sciences, Law – 01 S)

Scientific adviser:

Prof. dr. Saulius Katuoka (Mykolas Romeris University, Social Sciences, Law – 01 S)

Doctoral Dissertation will be defended before the Legal Research Council of Vilnius University:

Chairman of the Council:

Prof. dr. Saulius Katuoka (Mykolas Romeris University, Social Sciences, Law – 01 S)

Members of the Council:

Doc. dr. Algimantas Urmonas (Mykolas Romeris University, Social Sciences, Law – 01 S);

Doc. dr. Dainius Žalimas (Vilnius University, Social Sciences, Law – 01 S);

Doc. dr. Arvydas Andruškevičius (Vilnius University, Social Sciences, Law – 01 S);

Dr. Vygantė Milašiūtė (Vilnius University, Social Sciences, Law – 01 S).

Opponents:

Doc. dr. Justinas Žilinskas (Mykolas Romeris University, Social Sciences, Law – 01 S);

Dr. Irmantas Jarukaitis (Vilnius University, Social Sciences, Law – 01 S).

The public defence procedure of the Doctoral Dissertation will take place before the Legal Research Council of Vilnius University on the 23rd of April 2010 at 2:00 PM in the K. Jablonskis Hall of Vilnius University, Faculty of Law.

Address: Saulėtekis av. 9, 1st building, Vilnius, Lithuania.

The Summary of the Doctoral Dissertation has been distributed on the 23rd of March, 2010.

The Doctoral Dissertation is available for review at the library of Vilnius University.

VILNIAUS UNIVERSITETAS

Indrė Isokaitė

**JŪROS ERDVIŲ REGLAMENTAVIMAS
TARPTAUTINĖJE IR LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISĖJE**

Daktaro disertacijos santrauka
Socialiniai mokslai, teisė (01 S)

Vilnius, 2010

Disertacija rengta 2005-2009 metais Vilniaus universitete.

Mokslinis vadovas:

Doc. dr. Dainius Žalimas (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01 S)

Konsultantas:

Prof. dr. Saulius Katuoka (Mykolo Romerio universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01 S)

Disertacija ginama Vilniaus universiteto Teisės mokslo krypties taryboje:

Pirmininkas

Prof. dr. Saulius Katuoka (Mykolo Romerio universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01 S)

Nariai:

Prof. dr. Algimantas Urmonas (Mykolo Romerio universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01 S);

Doc. dr. Dainius Žalimas (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01 S);

Doc. dr. Arvydas Andruškevičius (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01 S);

Dr. Vygantė Milašiūtė (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01 S).

Oponentai:

Doc. dr. Justinas Žilinskas (Mykolo Romerio universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01 S);

Dr. Irmantas Jarukaitis (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01 S).

Disertacija bus ginama viešame Teisės mokslo krypties tarybos posėdyje 2010 m. balandžio 23 d. 14 val. Vilniaus universiteto Teisės fakulteto K. Jablonskio auditorijoje.

Adresas: Saulėtekio al. 9, I rūmai, Vilnius, Lietuva.

Disertacijos santrauka išsiuntinėta 2010 m. kovo 23 d.

Disertaciją galima peržiūrėti Vilniaus universiteto bibliotekoje.

Foundation of the Research Problem

Lithuania is often classified as a maritime state; however, in order to answer whether using such title is not a mistake, one has to clarify the concept of a “maritime state”. The mere fact that a state has seashore does not render it maritime. The concept of a maritime state is related with deep traditions of a maritime country, maritime business, its position in the state’s common economy, the role of a sea for the state and its people generally, what is also decisive in answering whether we can talk about a maritime nation. However, even if titling Lithuania a maritime country still may be subject to discussion, in any case the sea for Lithuanian State has always been and remains of utmost importance; it is of an extraordinary significance for many fields of the State’s life, ranging from tourism, recreational activities to the State’s economy or security. Lithuania has always been a Coastal State and for each coastal country various maritime issues concerned with maritime ports, navigation, fishery, maritime protection and many others continuously remain of high importance. Majority of these issues are related with the exploitation of a sea and various maritime activities, rights and duties of coastal and other states; and this is all what the maritime regime is comprised of.

The problems of the regulation of the maritime zones of the Republic of Lithuania are partly influenced by the State’s history. Maritime delimitation has been the first and major issue to be newly solved by the State that recovered its independence in 1990, without having experience in this field, practice, experts etc. In the interwar period maritime boundaries had almost no importance (exclusive economic zones and continental shelves were not established). Widely discussed Latvian – Lithuanian negotiations on maritime delimitation, non-ratification of the concluded agreement by Latvia, non-existence of maritime boundary delimitation in pre-war Lithuanian State, maritime delimitation disputes often reaching the International Court of Justice and, finally, the difficulty of the maritime delimitation process itself were only several aspects that have encouraged the author to deeply, coherently and systematically analyse the issues of the delimitation of Lithuanian maritime zones in the context of maritime delimitation theory and practice.

The delimitation of the maritime zones under the sovereignty and (or) jurisdiction of the Republic of Lithuania merely defined the area, which still required the

establishment of the regime encompassing many issues related to the maritime activities of states, vessels, persons and organisations, and Lithuania has to reform the regime or to establish it for the first time. Although much has been done until now, mostly because of the said reasons the regulation created has not avoided segmentation, lack of consistent, systematic and coherent approach, some fields of maritime regime have been regulated only several years ago and some have still not received attention of the Lithuanian Legislator.

United Nations Convention for the Law of the Sea of 1982 (hereinafter „LOS Convention“ or “Convention”), titled a Constitution for the Oceans, conferred many rights on the States Parties and also established duties. The analysis of the implementation of the rights and duties under the LOS Convention in the Lithuanian law is relevant and interesting not only because of the role of the sea for the State, but also due to the fact of ratification of the LOS Convention in Lithuania only app. six years ago. However, the present analysis was also encouraged by certain recent events whereby other, often neighbouring, states infringe the rights of Lithuania in its maritime zones or various other events pose such risk, and it occurs difficult for the State to protect its rights and legitimate interests, what is partly due to the lack of an adequate national regulation and of the mechanism for safeguarding it.

Subject Matter, Aim and Tasks of the Scientific Research

The Research is intended for a systematic and coherent analysis of the regulation of the regime of maritime zones under the sovereignty and (or) jurisdiction of the Republic of Lithuania, i.e. internal sea waters, territorial sea, contiguous zone, exclusive economic zone and continental shelf, in the national law in the context of international regime of maritime zones and taking into consideration the regulation of the maritime regime in the Baltic Sea Region; and this is the **aim of the Research**.

The essence of the regime of maritime zones lies in the definition of the rights and duties of coastal states and other states, and the first and major task of a coastal state in respect of its maritime zones is their delimitation, which is also necessary for the implementation of the state’s sovereignty and the exercise of rights and is also a precondition for the establishment of the regime of maritime zones. Thus it is to be

emphasised that the concept of the regime of maritime zones for the purposes of the present Dissertation comprises the delimitation of Lithuanian maritime zones with the neighbouring countries and the following main issues of the regime of the (delimited) maritime zones: maritime port regime and issues of vessel navigation in Lithuanian maritime zones (innocent passage through the territorial sea, vessels' access to the port, staying at the port and departure requirements, safe navigation, prevention of vessel-source pollution etc.), maritime economic activities (laying down submarine cables and pipelines, building various installations and constructions etc.), management and exploitation of the resources (mainly fishery), maritime scientific research, rescue at sea operations, liquidation of sea pollution incidents, dumping of waste at sea.

The first peculiarity of the regime of maritime zones to be mentioned is its international character, as in delimiting maritime zones and regulating maritime regime the cooperation by several states, the states of a particular region and sometimes the whole International Community, their common attempts, decisions and actions are necessary. The Research thus aims at the analysis of the fields of maritime regime which fall under the jurisdiction and (or) sovereignty of a coastal state, are in general related to the exploitation of a sea (maritime activities) and imply an international aspect. Therefore the **subject matter of the Research** excludes the issues of the high seas (also because all waters of the Baltic Sea fall under the jurisdiction of its Coastal States), environmental protection, various requirements of technical, organisational, administrative character and similar issues are not covered by the Research. Still, some of such issues are thereby involved, most often as closely related with the fields of the regime of maritime zones analysed therein (e.g. environmental protection due to its fundamental nature and essential importance particularly for the Baltic Sea and any maritime activity, prevention of vessel-source pollution as coherently related with vessel navigation etc.).

Probably the most important characteristic of the regime of maritime zones is that all issues thereof are closely interrelated. Thus the Preamble of the LOS Convention not accidentally states that the problems of maritime zones are closely interrelated and need to be considered as a whole. This statement has served as a ground for the present Research: by acknowledging a tight connection between maritime zones, it has confirmed author's reasonable solution to systematically analyse the most essential

issues of the regime of maritime zones in one piece of work; for this to achieve respective structure of and methods for the Research have been chosen.

In achieving the above defined aim of the Research, the **main tasks of the Dissertation** are the following:

1. To identify and discuss the main universal and special international treaties, regulating the most important fields of the regime of maritime zones, and to review relevant legal instruments of the European Union Law in this field as an international legal framework of maritime zones, in respect of which the regulation of maritime regime in Lithuania is to be analysed;
2. To review the solution of the issues of maritime regime in the Baltic Sea Region, cooperation of the States of the Region and the peculiarities of the regulation of maritime zones in all Baltic Sea Countries, as a ground for evaluating the regulation of the regime of maritime zones in Lithuania;
3. To coherently and exhaustively analyse in the context of delimitation theory and practice the development of the negotiations on maritime delimitation of Lithuanian maritime zones with the Republic of Latvia, the Federation of Russia and the Kingdom of Sweden and the agreements reached, also having taken into consideration the case law of the International Court of Justice, estimating separate rounds of the negotiations, problematic aspects and the final legitimisation of the delimitation agreements;
4. To identify and discuss the main rights conferred on and duties established to a coastal state under the LOS Convention in respect of each maritime zone, to reason the need for a national regulation and to estimate the level of taking advantage by Lithuania of the possibilities provided for by this fundamental international maritime treaty as well as the performance of the obligations established therein;
5. To analyse (by revealing legal gaps and other imperfections and by providing relevant practical examples) the current regulation of maritime zones in Lithuania, in particular, the following: in respect of internal sea waters – the regime of maritime ports (access to and departure from a sea port by foreign commercial ships and naval vessels, port state control etc.); in the territorial sea – mostly innocent passage, navigation of naval vessels, protection and control of this zone; in the contiguous zone as well as the exclusive economic zone and the continental shelf – the existing grounds for their regulation; and in respect of all maritime zones of Lithuania – to analyse the regulation

of the following main fields of maritime zones: economic maritime activities (laying down submarine cables and pipelines, building various installations and constructions, exploitation of natural resources); management, exploitation and protection of the living resources; maritime scientific research; rescue at sea operations; liquidation of sea pollution incidents; dumping at sea; safe navigation in Lithuanian maritime zones and related issues and finally to discuss and to generally evaluate the regulation of the responsibility for the infringements of the established maritime regime in Lithuanian law.

6. Having identified the gaps of the regulation of maritime zones of Lithuania and practical problems of the implementation of the maritime regime, to provide possible suggestions for eliminating these imperfections.

Structure of the Doctoral Dissertation and Content in Brief

The Dissertation is comprised of the Introduction (which among other issues provides the review of the scientific researches made on similar topics and the methods of the Scientific Research), four major parts of the Work and the results, i.e. findings and suggestions for the solution of the established problems. It is accompanied by the list of the material used and annexes (maps) that serve for a better understanding of the examined issues (mainly maritime delimitation), as well as the list of publications by the author of the Dissertation.

Due to international nature of the exploitation of seas and oceans, national regulation of maritime zones is inevitably based on international rules. This is why the First part of the Research (“International Legal Regime for Maritime Zones”) is aimed at the main international legal sources for the regulation of the regime of maritime zones, the principles established therein and key provisions. The most important universal and special international treaties are thereby discussed trying to identify those provisions which establish obligations for the States Parties and also confer rights or otherwise have an impact on the national regulation of maritime zones. As European Union also takes part in regulating the issues of the regime of maritime zones, the scope of such its “competence” and its impact on the Member States are also discussed. A short explanation of the evolution of the concepts of separate maritime zones and their essence

is provided at the beginning of the First part only as means for a better understanding of the meaning of the regime of maritime zones.

The international regime may not encompass the peculiarities of each region; therefore an important role in the regulation of the maritime zones in Lithuania is performed by the cooperation of the Baltic Sea States and regional solution of the maritime matters. Thus the Second part of the Research (“Regulation of Baltic Maritime Zones”) is particularly aimed at the issues of the legal regime of Baltic Sea maritime zones, i.e. the main provisions of the regional agreements, as well as the regulation of Baltic maritime zones in separate Countries. The author stresses that in no case all fields of maritime regime of all Baltic Sea Countries were tried to be covered by the analysis, but merely the basis and particularities of that regulation. Thus the analysis progresses from the universal level to the regional in such way trying to identify specific problems of the Baltic Sea Region, the main issues and the peculiarities of the maritime regime of the Baltic Sea States, as a background for a further analysis of the regime of Lithuanian maritime zones.

The Third part of the Research (“Delimitation of Lithuanian Maritime Zones”) analyses a primary issue of the maritime regime, the main task of a coastal state in respect of its maritime zones and one of the most important topics of International Sea Law – the delimitation of the maritime zones of the Republic of Lithuania. A consistent overview of the Lithuania’s negotiations with the Russian Federation and the Republic of Latvia as well as consultations with the Kingdom of Sweden and the aspects of the delimitation of the territorial sea, continental shelf and the exclusive economic zone are revealed in the light of the relation between the delimitation theory and practice. The provided research on the delimitation issues is based on the detailed analysis of the modern delimitation theory and practice as well as of that effective in the pre-war period, on the evaluation of the provisions of the LOS Convention regarding maritime delimitation, on the disclosure of the essence of the key delimitation principles and requirements such as equity, avoidance of a “cut-off” effect etc.

In the Forth part of the Work (“Regulation of Maritime Zones in Lithuanian National Law and Problems of Implementation of Maritime Regime”) the already previously listed issues of the (delimited) maritime zones are analysed. The investigation particularly aims at establishing, whether Lithuania has implemented the rights of a

coastal state and performs obligations under applicable international legal instruments, whether its national maritime regulation is sufficient and what the main circumstances and reasons for the failure to implement respective international rights and duties are, as well as the significance of the national maritime regulation. The legal analysis is enriched by examining practical cases; there is again no aim to exhaustively analyse every aspect of maritime regime. The Forth part ends with the review of the responsibility for the infringements of the maritime regime in Lithuanian law.

Scientific Novelty and Practical Significance of the Research

With the above defined purpose and aspects of the analysis the present Dissertation is new and original scientific research, which aims at a coherent, detailed and systematic analysis of the regulation of Lithuanian maritime zones. However, some of the topics covered by the wide scope of the Research are not entirely new in a sense that e.g. separate aspects of the regime of maritime zones have already been analysed by mainly foreign authors and there are also several scientific researches produced in Lithuania (mainly master theses). However, no doctoral dissertations of similar content or subject matter of the research have been prepared so far; on the whole there are not many scientific researches on maritime matters in Lithuania. Most often a specific issue is being chosen as the subject matter for a research, e.g. vessel navigation or environmental protection (hereby the newest Doctoral Dissertation in maritime field by Dr. Skirmantė Klumbytė titled “Protection of the Environment of the Baltic Sea under the 1992 Helsinki Convention and the Law of European Community” (2008) can be mentioned; also the Doctoral Dissertation by Prof. dr. Saulius Katuoka “International Legal Grounds for Cooperation of the Baltic Sea States” (1981)). On the contrast, the present Research aims at providing an exhaustive, coherent, comprehensive and systematic analysis of the main fields of the regime of Lithuanian maritime zones and practical problems under the selected research directions and on the ground of international universal and regional maritime regime. It shall be noted that no one has so far analysed the issues of delimitation of Lithuanian maritime zones, neither assessed the conformity between the national regulation of maritime zones and the rules of

International Law and the European Union Law or the sufficiency of the existing national regulation in this field.

Due to the above listed reasons the relevance and importance of the topic of this Research need no additional substantiation. It is sufficient to remind that the establishment of the maritime zones of a state defines the area wherein a complete or limited jurisdiction, sovereignty or sovereign rights of that state are to be applied. The status of the regulation of every maritime zone certainly determines the possibilities of the exercise of the state's rights and the level of the protection of its legitimate interests. The author is of the opinion that the wide scope of the Research and multiple directions of the analysis may become both, the advantage of the Dissertation, and simultaneously the possible argument of the critics by the opponents mostly because of the scope of the aim raised and possibly for such undertaking being risky. However, the author hopes that this original, comprehensive, systematic and coherent analysis should encompass the main aspects of the regime of Lithuanian maritime zones and draw attention to the main problems, and will be useful for both, scientific community and practitioners facing various maritime issues, as it also provides suggestions for improving the existing regulation, and could also encourage other scientists to further analyse separate issues of Lithuanian maritime zones.

Propositions to be Defended

1. The regime of maritime zones is characteristic of its international nature and a close connection between its separate fields, as well as “zonal“ and “functional“ approaches. In the national law it is important to ensure the implementation of the obligations arising from different levels and forms of international cooperation in various fields of maritime regime and inter-coordination of all these rules.
2. The autonomy of the regulation of the regime of maritime zones reduces with the distance from a state's coastline: for the regime of internal sea waters and territorial sea under the sovereignty of the state more rules may be adopted independently, and in respect of the exclusive economic zone and the continental shelf under the jurisdiction of a coastal state the national regulation has to be more based on international rules.

3. International and national regimes of maritime zones have to ensure a fair balance of the exclusive rights and respective obligations of coastal states and the balance of the rights of a coastal state and other states in the maritime zones under national jurisdiction, as well as the right balance of rights and duties of each country.

4. The regulation of the issues according to the LOS Convention is necessary for both, safeguarding the rights and legitimate interests of a coastal state and the exercise of rights by other states conferred on them under the Convention in respect of the maritime zones of a coastal state.

5. The delimitation of the maritime zones of the Republic of Lithuania has supplemented international maritime delimitation practice with the interpretation and application of the principle of a fair decision, confirmed the existence of an independent maritime delimitation law and revealed that unofficial arrangements by the state officials are not binding on the parties to the negotiations; in addition, the state is not bound by the agreements of the previously occupant country concluded with the third countries, thereby also contributing to the International Treaty Law.

6. The regulation of maritime zones in national law may be twofold: “zonal”, where a separate law defines each maritime zone and its legal regime or basis thereof, and “sectoral” (or “topical”) where the rules regulating different aspects of the legal regime of maritime zones are included in the laws of other fields of regulation. The latter usually determines the gaps of regulation and other imperfections, while the former regulation contributes to creating systematic, coherent and exhaustive regulation of maritime zones.

7. Lithuania is the only Baltic Sea State which has no separate law enacted for its maritime zones, which would systematically and clearly regulate their regime. Lithuanian maritime regime is characteristic of segmentation, gaps of regulation, partly influenced by the rush and non-coherency in its creation after the recovery of independence of the Republic of Lithuania in 1990. Only the regulation of the maritime regime of the zones under the sovereignty of the State is fairly exhaustive, however, the regulation of the exclusive economic zone and the continental shelf is very poor.

8. The gaps of the regulation of the regime of maritime zones of Lithuania may be filled in by either adopting a separate underlying law which would define Lithuanian maritime zones and make the regime more specific or establish its basis and fill in other gaps, or by improving the present sectoral regulation by supplementing or amending

respective legal acts in force (including these regulating the responsibility for the infringements of the maritime regime).

Review of the Methods Applied in the Research

The following scientific methods served for the achievement of the aim and fulfilment of the tasks of the Research: systematic, teleological, descriptive, historical, logical, comparative analysis etc. Different scientific methods prevail in different parts, sections and subsections of the Work. For instance, the review of the international treaties regulating the issues of maritime regime in the First part is based on the descriptive as well as teleological method; the participation of the European Union in regulating the maritime regime – on the descriptive as well as the methods of systematic analysis, logical; the regulation of the Baltic Sea States' maritime zones – mainly on the methods of systematic analysis, comparative, descriptive; the delimitation of maritime zones is analysed by applying historical, chronological methods, as well as the methods of systematic analysis, comparative etc. All methods of the analysis are invoked in the Forth part: historical method is used in describing the development of the regime of Lithuanian maritime zones, the analysis of laws and regulations is based on the method of a systematic analysis, teleological and logical methods are used as well. Logical method is used throughout the whole Research as it is necessary in drawing conclusions, providing suggestions, in achieving the aim of the Work on the whole. As all issues of the maritime zones are closely interrelated and the fields of the maritime regime shall be examined as a whole, the method of a systematic analysis is the one whereon the issues and problems analysed as well as the whole structure of the Research is based.

The scientific research methods applied cover also empirical methods, including interviews (consultations) with the representatives of competent State institutions and experts of the law of the sea regarding the issues relevant for the Research that they directly deal with (Dr. Zenonas Kumetaitis, Deputy Director of Eastern Neighbourhood Policy Department, Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Lithuania, Chairman of the Commission for the delimitation and demarcation of the boundary of the Republic of Lithuania and establishment of the Economic zone in the Baltic Sea; Dr. Mindaugas Česnauskis, the Head of International Relations Department of the Lithuanian Maritime

Safety Administration; Mr Vytautas Umbrasas, Vice Minister of National Defence, Ministry of National Defence of the Republic of Lithuania) and the method of documentary analysis, mostly used in studying the material of the archive of the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Lithuania, as well as legal acts and *travaux préparatoires*.

Review of the Main Sources of the Research

The sources of various kinds have been used in the Research; however, the most important group thereof is comprised of the laws and regulations, i.e. international treaties and national legislation regulating the regime of maritime zones. These are international universal as well as special and regional international treaties, legal acts of the European Union and national legislation of the Baltic Sea States and a large group of Lithuanian laws and regulations.

Other group of sources is composed of special literature (monographs, studies, publications, textbooks etc.). The largest part of the material used for the Dissertation has been accumulated in the Netherlands Institute for the Law of the Sea during the author's internship at Utrecht University. Separate fields of the regime of maritime zones, being the basis and core of the International Sea Law, were analysed in various aspects and in different scope by both, foreign as well as some Lithuanian authors. In this respect the scholars to be mentioned are Prof. dr. Malgosia Fitzmaurice, Dr. Alex G. Oude Elferink and others. Scientific studies and reviews have been prepared by international efforts on the maritime legislation of separate states, mostly on particular issues, e.g. vessel-source pollution (Franckx E., Pauwels A. "Vessel-Source Pollution and Coastal State Jurisdiction in the South-Eastern Baltic Sea" (2006), wherein Lithuania's section has been prepared by Prof. dr. Saulius Katuoka). Prof. dr. Saulius Katuoka analysed the issues of the international regime of maritime zones as well as maritime regime of other countries in the textbook "International Law of the Sea" („Tarptautinė jūrų teisė”) (1997).

The material of the archive of the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Lithuania on the issues of the delimitation of Lithuanian maritime zones (and partly also on the control and protection thereof) should also be mentioned among the most

important sources of the Research; in addition, the case law of the International Court of Justice has been invoked for the topic. The sources of the Research also include information available on the websites of various international organisations etc.

Main Conclusions and Suggestions

Having summarised the analysis of the regulation of maritime zones, taking into account international treaties establishing the regime of maritime zones, legal acts of the European Union relevant for this regime and the regulation of maritime zones in the Baltic Sea Region, the following main **conclusions** of the Dissertation have been made:

1. National regulation of maritime zones, due to the international nature of the exploitation of the sea, is inevitably based on the universal LOS Convention, as well as other international universal, special and regional treaties (conventions) on separate issues of maritime regime, the rules adopted by special International Organisations and the European Union Law, which encompasses certain aspects of the maritime regime. The European Union rules most important for the international regime of maritime zones are those on the living resources (fishery), navigation (safe navigation and prevention of vessel-source pollution) as well as the protection of the marine environment. International regime of maritime zones is characteristic of a tight connection between its separate fields, related issues are often being solved by various International Organisations, and thus it is important to preserve the coherence of the international maritime regulation. A coastal state shall also ensure the implementation of the obligations arising from all these levels and forms of international cooperation and their inter-compatibility.

2. Certain maritime zones are of a more “functional“ approach, as the rules for their regime are aimed at a specific purpose and are not limited to a certain maritime zone (e.g. rescue at sea operations, liquidation of sea pollution incidents etc.), the other are more of a “zonal“ approach, where the regime established is related with the peculiarity of a particular maritime zone and the application thereof is confined to the limits of that zone (e.g. the control of foreign vessels at the port of a coastal state, peaceful navigation in the territorial sea etc.). Nevertheless, the regulation of the issues of “functional” approach differs in separate maritime zones because of a different scope of the

sovereignty, sovereign rights and (or) jurisdiction of a coastal state, and some “zonal” fields are important also in respect of other maritime zones, thus one may state that the whole regime of international maritime zones is characteristic of the intersection of both “functional” and “zonal” approaches.

3. The autonomy of national regulation of the issues of maritime zones decreases with a distance from a coastline: in the maritime zones under the sovereignty of the state, i.e. internal sea waters and territorial sea, more rules may be adopted by a coastal state independently, and in respect of the exclusive economic zone and the continental shelf under the jurisdiction of the state the national regulation has in its major part be based on international rules. National regulation of maritime zones (and implementation thereof) has to ensure a fair and reasonable balance of the exclusive rights of a coastal state in its maritime zones and international obligations; this regulation also has to maintain a due balance of the rights and duties of a coastal state itself.

4. Even in cases where the LOS Convention does not explicitly and directly provide for an obligation of the national regulation of certain issue of the regime of maritime zones under national law or formulates it as a right (possibility), the national regulation based on the LOS Convention is necessary due to various reasons: LOS Convention often establishes merely principles of the regime of maritime zones, the rights conferred on a coastal state are often of a general, declarative nature, therefore their implementation requires national mechanism; in absence of national requirements established and competent institutions assigned, the interests of a coastal state suffers more because it is then quite difficult to control the activities of foreign states and vessels in the maritime zones of a coastal state as well as to identify infringements. Furthermore, the absence of such regulation may encumber the implementation of the rights of other states conferred on them by the LOS Convention in the maritime zones of a coastal state, as there are no clear conditions, order and requirements for carrying out such activities.

5. For Lithuania, as a coastal state to a semi-enclosed sea, in its solution of the issues of the regime of maritime zones at the national level the cooperation of the States of the Baltic Sea Region is important, as it allows taking into consideration the peculiarities of the Region and most significant problems that the universal regulation may not encompass. One may say that the cooperation of the Baltic Sea States in the Helsinki

Commission in solving various issues of the maritime regime in the fields of the protection and preservation of the living resources, safe navigation, prevention of vessel-source pollution, environmental protection and other is close, intensive and fairly successful, although the lack of a strict control mechanism and implementation thereof remain. Besides, the cooperation of the Baltic Sea States (as well as the states of other regions) in solving the most relevant problems of the Region is also foreseen at the European Union level.

6. Despite a fairly close cooperation of the Baltic Sea Countries in the Region, the regulation of the issues of maritime zones in separate States differs due to the different law traditions, the form of the law order, history of statehood, the level of the development of the state and many other factors. Therefore certain commonness may be identified in smaller sub-regions, e.g. Scandinavian Countries (Sweden, Finland) and three Baltic States (Estonia, Latvia and Lithuania).

7. Summarising the regulation of the maritime regime in different states one may distinguish twofold regulation: where a separate law is enacted for the definition of each maritime zone and establishment of the basis of its regime, and it may be titled as “zonal” regulation; and where the provisions regulating separate aspects of the maritime zones in the state are incorporated into other “sectoral” laws and which may thus be titled “sectoral” (“topical”) regulation. In the states having chosen zonal regulation the issues of the maritime regime are most often regulated fairly exhaustively, encompassing every aspect of the legal regime of a particular maritime zone (including the conditions and requirements for various maritime activities, issues of jurisdiction, respective competent institutions, responsibility for infringements etc.). Although zonal regulation does not itself safeguard its exhaustiveness and in the countries of such regulation, besides the laws intended for maritime zones, other legal acts regulating various separate maritime aspects are also in force, in the states of sectoral regulation (or where there are many features thereof) the issues of maritime zones are often regulated insufficiently, because the provisions are scattered through separate legal acts of other fields of regulation, and therefore gaps, inconsistencies and other imperfections are more often and the lack of coherence is more evident. Nearly all Baltic Sea States have chosen zonal regulation (it is vivid in Denmark, Finland and Sweden, Russia is also to be attributed

thereto, also Poland, Latvia and Estonia). It shall be noted that Lithuania is the only Baltic Sea Country, which does not have a single separate law for its maritime zones.

8. The maritime delimitation negotiations of the Republic of Lithuania with the Republic of Latvia, the Russian Federation and consultations with the Kingdom of Sweden have confirmed the difficulty and delicacy of this process, as the agreement has to be reached in absence of clear universal international delimitation rules, the variety of interpretation of delimitation rules remain, each case is unique and political, economic, strategic interests, various subjective and objective factors collide; the concept of the required “fair decision” is fairly ambiguous, and the success of the negotiations highly depends on the parties to the negotiations and their political will and aspiration to reach a fair compromise that would be acceptable for both sides, as well as on the experience and preparation. Mostly the negotiations between Latvia and Lithuania on their maritime boundaries revealed that often not only a complex configuration of the coastline or other objective factors, but also the interests of the states and other subjective factors determine the level of difficulty of the negotiations. Therefore the agreement reached is usually a mutual compromise in sake of political stability and the balance of economic interests, which means certain losses in one area, however, is useful in general context.

9. The delimitation of Lithuanian maritime zones have enriched international delimitation practice with the interpretation and application of the principle of fairness, acknowledged the existence of an autonomous maritime delimitation law, showed that unofficial arrangements by the state officials are not obligatory for the parties to the negotiations, and the state delimiting its maritime zones after the recovery of its independence is not bound by the previous agreements of the occupant country concluded with the third countries. Lithuania’s position has been strengthened by the case law of the International Court of Justice regarding the unfavourable configuration of a coastline and the interpretation of the requirement of fairness. The negotiations depicted the essence of the main maritime delimitation principles and the factors and relevant circumstances encompassed by the principle of fairness (i.e. geological, geographical characteristics, proportionality and many others). An extraordinary situation of the Lithuanian – Russian negotiations as well as these with the Republic of Latvia, whereby despite the States’ then still not being Parties to the LOS Convention, their explicit will, intention and aspiration to join the Treaty and mutual agreement to

follow it for their maritime delimitation allowed them to apply the most advanced provisions of this modern legal instrument for the law of the sea and to reach a fair decision for the parties. Unusual arrangement between the Presidents of Latvia and Lithuania on certain aspects of the delimitation of maritime zones required the interpretation of its legal force and revealed that such unusual arrangements of a more declarative nature are not binding on the parties to the negotiations. The intrusion of the obligatory nature of the agreements between the Kingdom of Sweden and the Soviet Union in respect of Lithuania has been the main reason for disagreement between Sweden and Lithuania and made it necessary for Lithuania to stress that the said agreements have no effect on it.

10. It shall be noted that the Republic of Lithuania, much due to the successful work of its negotiators, has become the first state among the countries that recovered their independence after the end of the occupation of the Soviet Union, which has legitimated the maritime boundaries in the Baltic Sea with the Russian Federation. Consultations with the Kingdom of Sweden allows presuming that actual recognition of the maritime boundaries established in accordance with the LOS Convention, both states' being Parties to the Convention, geographical position, not requiring delimiting territorial seas, delimitation practice and experience should comprise a firm ground for a successful negotiations, despite the fact that the initial consultations were encumbered by the unwillingness by Sweden to disregard the agreements with Soviet Union in the scope they cover Lithuanian maritime zones. The final legal execution of the agreement on maritime boundaries with Sweden and establishment of the intersection point of the exclusive economic zones are still hindered by a still not ratified agreement on maritime delimitation between Latvia and Lithuania (ratification pending in Latvia) and a trilateral agreement of Lithuania, Sweden and Russia on their maritime zones' intersection point.

11. In absence of the laws for the maritime zones in Lithuania, separate issues of their maritime regime are regulated in the laws of other fields of regulation (e.g. state boundary, environmental protection etc.), therefore the regulation of the maritime zones is characteristic of segmentation, lack of coherence and clarity and there are also inconsistencies and gaps of regulation. As regards the issues provided for in the LOS Convention, it should be stated that Lithuania has still not sufficiently implemented the provisions of the Convention. The regime of sea internal waters and territorial sea (e.g.

sea port regime, peaceful navigation, protection and control of the sea etc.) is regulated fairly exhaustively. The issues of the exclusive economic zone are regulated only as much as they fall under the concept of the “sea region”, which in Lithuanian laws means internal sea waters, territorial sea and exclusive economic zone. It shall be noted that there is no law defining and regulating the issues of the regime of continental shelf. To summarize, the navigation of naval vessels through the territorial sea, construction of artificial islands, various installations, their exploitation, laying down submarine cables and pipelines in the exclusive economic zone and on the continental shelf and partly maritime research by foreign states are not regulated in Lithuanian national law.

12. Among the most relevant current practical problems of regulation of the regime of maritime zones of Lithuania and tasks to be solved the following deficiencies of the control and protection of Lithuanian maritime zones are to be mentioned: gaps of regulation of the activities of foreign states in the exclusive economic zone and on the continental shelf of Lithuania, the need for a full implementation and ensuring proper functioning of the international ship identification system; the need for safeguarding efficient operation of the system of rescue at sea operations and liquidation of sea pollution incidents in regulating pending issues etc.

13. National law of Lithuania establishes administrative or criminal responsibility for various infringements of the regime of maritime zones; the regulation of the responsibility is based also on the rules of the European Union Law establishing specific requirements for sanctions. However, the responsibility is not established for certain activities the establishment of the responsibility for which is provided for or explicitly required under the LOS Convention, partly because due to the already mentioned gaps of regulation of the maritime activities. In particular this shall be said in respect of the unlawful performance of the activities of foreign states (ships or persons) in the maritime zones of Lithuania, e.g. unlawful maritime research, laying down cables and pipelines, building various constructions etc.

On the basis of the analysis of the regime of maritime zones established under Lithuanian national law, having identified the main imperfections of the regulation and also taking into account the regulation of maritime zones in other Baltic Sea States, the author presents the following possible **suggestions** for solving the problems of regulation of the maritime zones in Lithuania:

1. As Lithuania has failed to invoke the rights under the LOS Convention to regulate certain issues of the regime of maritime zones under its national law and is the only Baltic Sea State which does not have any separate law for its maritime zones, there is a need for enacting a separate underlying law which would define Lithuanian maritime zones and specify their regime or establish its basis and fill in other gaps that is to be considered, or a possibility of otherwise improving the existing regulation at least by supplementing or amending the existing legal acts. This would help to fully exercise the rights and powers of a coastal state in the exclusive economic zone and continental shelf under its jurisdiction, the regulation of the regime whereof is poor now, would contribute to a more efficient protection of the maritime zones as well as safeguarding the rights and legitimate interests of Lithuania. In such law or by supplementing relevant legal acts in force, the following gaps of regulation of the main issues of maritime regime are to be filled in: conditions and order for navigation of foreign naval vessels through the territorial sea, order of maritime activities of foreign states in the exclusive economic zone and on the continental shelf, specification of scientific maritime research by foreign states (persons and organizations) in Lithuanian maritime zones etc.

2. Although the Criminal Code of the Republic of Lithuania and the Administrative Code of the Republic of Lithuania establish responsibility for various infringements, no responsibility is established for the violations committed particularly in the maritime zones under Lithuanian jurisdiction (exclusive economic zone and continental shelf), which may arise from unlawful activities of foreign states (ships and persons) (e.g. building constructions or installations, laying down submarine cables and pipelines, carrying out maritime scientific research etc.). Therefore the establishment of administrative or criminal responsibility for certain additional violations of the maritime regime as well as the review of the current regulation, thereby also taking into consideration relevant applicable rules of the European Union Law, are to be considered.

Approbation of the Research Results

The Doctoral Dissertation was discussed and approbated at the Department of Public Law of the Faculty of Law, Vilnius University, and the Council of the Faculty of Law, Vilnius University.

The most relevant parts of the Research, mainly, the implementation by Lithuania of the rights and duties under the LOS Convention, delimitation of Lithuanian maritime zones and the regulation of maritime zones in the Baltic Sea Region, were separately analysed and published in three scientific publications in the periodical issue of Vilnius University “Mokslo darbai. Teisė”.

* * *

The author of the Doctoral Dissertation would like to express her sincere gratitude to the Scientific supervisor Dr. Dainius Žalimas, Scientific adviser Dr. Saulius Katuoka, advisers Dr. Zenonas Kumetaitis, Dr. Mindaugas Česnauskis, Mr Vytautas Umbrasas, Dr. Alex G. Oude Elferink and others for their contribution to this Research, useful advice and assistance thereby.

* * *

LIST OF ACADEMIC PUBLICATIONS OF THE AUTHOR

1. Isokaitė I. “The Problems of Lithuania’s Implementation of the Rights and Duties of a Coastal State under the 1982 Convention on the Law of the Sea“ // Periodical Issue of Vilnius University “VU mokslo darbai. Teisė“, 2008, No 68;
2. Isokaitė I., Kumetaitis Z. “Theoretical and Practical Aspects of the Delimitation of the Maritime Zones of Lithuania“ // Periodical Issue of Vilnius University “VU mokslo darbai. Teisė“, 2009, No 70;
3. Isokaitė I. “Legal Characteristics of the Regulation of Maritime Zones in the Baltic Sea States and Regulation in Lithuania” // Periodical Issue of Vilnius University “VU mokslo darbai. Teisė“, 2009, No 73.

BRIEF INFORMATION ABOUT THE DOCTORAL CANDIDATE

The author of the Doctoral Dissertation Indrė Isokaitė was born in Vilnius, 22 February, 1982.

In 2000 – 2005 studied Law at the Faculty of Law, Vilnius University, and obtained Master of Law degree (International and European Union Law specialisation). In 2005 – 2009 doctoral studies in Social Sciences at the Faculty of Law, Vilnius University (International and European Union Law Department). In autumn 2008 the scientific research was made by the author in internship at the Netherlands Institute for the Law of the Sea, Utrecht University (the Netherlands).

From 2004 worked at the Law Offices “Norcous & Partners” (currently Law Offices “Raidla Lejins & Norcous”), in 2005-2009 Associate Lawyer, Assistant Attorney at Law.

From October 2009 and currently is legal expert at European Law Department under the Ministry of Justice of the Republic of Lithuania, European Union Law Implementation Coordination Division. Assistant lecturer on International Public Law (in 2005 – 2007 assistant lecturer on International Private Law).

JŪROS ERDVIŲ REGLAMENTAVIMAS TARPTAUTINĖJE IR LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISĖJE

Tiriamos problemos pagrindimas

Lietuva dažnai vadinama jūrine valstybe, tačiau atsakyti, ar tikrai neklystama taip įvardijant šalį, galima tik įsigilinus į sąvokos „jūrinė valstybė“ reikšmę. Vien tai, jog valstybės pakrantę skalauja jūra, tos šalies jūrine savaine nepaverčia. Jūrinės valstybės sąvoka siejama su giliomis jūrinės valstybės tradicijomis, jūriniu verslu, jo vieta bendroje valstybės ekonomikoje, jūros vaidmeniu šaliai ir jos gyventojams apskritai, nuo ko priklauso ir tai, ar galima kalbėti apie jūrinę tautą. Tačiau netgi jeigu dėl to, ar Lietuvą galima vadinti jūrine valstybe, gali būti diskutuojama, bet kuriuo atveju neabejotinai jūra Lietuvai visais laikais buvo ir išlieka ypatingos reikšmės, ji yra išskirtinės svarbos daugybei valstybės gyvenimo sričių, nuo turizmo, rekreacinės veiklos iki valstybės ekonomikos ar saugumo. Lietuva buvo ir yra pakrantės valstybė. O kiekvienai pakrantės valstybei įvairių „jūrinių“ klausimų – uostų, laivybos, žvejybos, jūros aplinkos apsaugos ir daugelio kitų – sprendimas visada išlieka aktualus. Dauguma šių klausimų yra susiję su jūrų naudojimu ir įvairiais pakrantės ir kitų valstybių veiksmis ar veikla jūroje, jų teisėmis ir pareigomis, – visa tai kartu ir sudaro jūros erdvių režimą.

Lietuvos Respublikos („LR“) jūros erdvių reglamentavimo problematika iš dalies sąlygota valstybės istorijos. Lietuvos jūros erdvių atribojimas, nors dabar iš esmės jau beveik užbaigtas, buvo pirmas ir pagrindinis jūros erdvių klausimas, kurį 1990 m. nepriklausomybę atkūrusiai valstybei teko spręsti pirmą kartą, neturint nei patirties šioje srityje, nei praktikos, nei pakankamai specialistų. Tarpukario laikotarpiu jūrų sienos reikšmės beveik neturėjo, išskirtinė ekonominė zona ir kontinentinis šelfas tuomet nebuvo atribojami. Įvairiuose lygmenyse plačiai diskutuotos Latvijos – Lietuvos derybos dėl sienos jūroje, galiausiai pasirašytos delimitavimo sutarties neratifikavimas Latvijoje, jūros erdvių atribojimo nebuvimas prieškarinio Lietuvoje, Tarptautinį Teisingumo Teismą dažnai pasiekiantys valstybių ginčai dėl jūros erdvių delimitavimo ir galiausiai pats delimitavimo proceso sudėtingumas ir subtilumas – tai tik keletas aspektų, paskatinusių

šios disertacijos autore giliau, nuosekliai, išsamiai ir sistemiškai pasirinktomis kryptimis išnagrinėti Lietuvos jūros erdvių delimitavimo klausimus teorijos ir praktikos kontekste.

Jūros erdvių, kuriose galioja Lietuvos suverenitetas, suverenios teisės ir (ar) jurisdikcija, atribojimas tik apibrėžė erdvę, o joje dar reikėjo nustatyti daugybę klausimų apimančių valstybių, laivų, asmenų ir organizacijų veiklos ir veiksmų jūroje režimą, ir jį Lietuvai teko greitai pertvarkyti arba kurti iš naujo. Iš Sovietų Sąjungos okupacijos išsivadavusiai valstybei visa tai buvo visiškai naujas uždavinys, ji nebuvo pagrindinių tarptautinių jūrinių organizacijų nare ir nedalyvavo tarptautinėse jūrų teisės konvencijose, o Klaipėdos uostas turėjo toliau priimti ir aptarnauti užsienio laivus, užsienio valstybės kreipėsi dėl mokslinių jūrų tyrinėjimų Lietuvos jūros erdvėse, žvejybos laivai kasdien į jūrą išplaukdavo laimikio, bet kurią akimirką galėjo tekti organizuoti taršos incidento likvidavimą, žmonių ar laivo gelbėjimo operaciją. Ir tai tik keli pavyzdžiai jūros erdvių režimo sričių, kurių reglamentavimo spragas iš dalies užpildydavo anksčiau nusistovėjusi praktika arba *ad hoc* sprendimai, ir kurių reglamentavimo ir įgyvendinimo mechanizmo sukūrimas valstybei buvo nemažas iššūkis. Nors iki dabar šioje srityje nuveikta daug, nemaža dalimi dėl minėtų priežasčių sukurtas reglamentavimas neišvengė segmentiškumo, nuoseklaus, kompleksinio ir sisteminio požiūrio stokos, kai kurios jūros erdvių režimo sritys reglamentuotos vos prieš kelerius metus, o kai kurios apskritai dar nesulaukė Lietuvos įstatymų leidėjo dėmesio.

Jūros erdvių režimo pagrindus tarptautiniu mastu reglamentavusi visuotinė pasaulio jūrų ir vandenynų konstitucija įvardijama 1982 m. Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencija („Jūrų teisės konvencija“, „Konvencija“) pakrantės valstybėms suteikė teisių, o taip pat jas įpareigojo. Jūrų teisės konvencijoje įtvirtintų teisių ir pareigų įgyvendinimo Lietuvos teisėje analizė aktuali ir įdomi ne tik dėl jūros reikšmės ir vaidmens valstybėje ir dėl to, kad valstybių teisės ir pareigos jūroje sudaro jūros erdvių režimo esmę, bet ir todėl, kad Lietuva Jūrų teisės konvenciją ratifikavo vos prieš šešerius metus. Tačiau imtis Lietuvos tarptautinių įsipareigojimų įgyvendinimo ir jūros erdvių reglamentavimo analizės autore smarkiai paskatino ir nereti įvykiai, kai kitos, dažnai kaimyninės, valstybės pažeidžia Lietuvos teises jos jūros erdvėse ar kyla tokio pažeidimo grėsmė įvairiais atvejais, tačiau Lietuvai būna sudėtinga tinkamai apginti savo teises ir teisėtus interesus, o taip iš dalies yra dėl tinkamo nacionalinio reglamentavimo ir jo vykdymo užtikrinimo mechanizmo trūkumo. Čia paminėtinas didelio dėmesio ir Lietuvos

pasipriešinimo susilaukęs Europos Šiaurės srovės dujotiekis Baltijos jūros dugnu, gyvųjų ir negyvųjų išteklių apsaugos ir kontrolės Lietuvos išskirtinėje ekonominėje zonoje spragos, riboti pajėgumai ir organizacinės problemos taršos incidentų likvidavimo ir žmonių bei turto gelbėjimo jūroje akivaizdoje ir kiti panašūs pavyzdžiai.

Mokslinio tyrimo objektas, tikslas ir uždaviniai

Mokslinio darbo **tikslas** yra Lietuvos suverenitetui ir (ar) jurisdikcijai priklausančių tarptautinėje jūrų teisėje išskiriamų jūros erdvių – jūros vidaus vandenų, teritorinės jūros, gretutinės zonos, išskirtinės ekonominės zonos ir kontinentinio šelfo – režimo reglamentavimo nacionalinėje teisėje sisteminė ir kompleksinė analizė tarptautinio jūros erdvių režimo fone ir atsižvelgiant į jūros erdvių režimo reglamentavimą Baltijos jūros regione.

Jūros erdvių teisinio režimo esmę sudaro pakrantės ir kitų valstybių teisių ir pareigų jūros erdvėse nustatymas, o pirmoji ir pagrindinė pakrantės valstybės užduotis jūros erdvių atžvilgiu yra jų delimitavimas, kuris yra prielaida jūros erdvių režimo nustatymui, o taip pat reikalingas valstybės suverenitetui ir teisėms įgyvendinti. Todėl pažymėtina, kad disertacijos tikslais jūros erdvių teisinio režimo samprata apima jūros erdvių atribojimą su kaimyninėmis valstybėmis ir (delimituotų) jūros erdvių pagrindinių režimo sričių – jūros naudojimo ir veiklos jūroje – klausimus, o jie yra šie: jūrų uosto režimas ir laivų Lietuvos jūros erdvėse judėjimo klausimai (taikus plaukimas teritorine jūra, įplaukimas į uostą, buvimo jame ir išplaukimo reikalavimai ir pan.), pagrindiniai laivybos aspektai (daugiausia saugi laivyba, taip pat taršos iš laivų prevencija), ūkinė veikla jūroje (kabelių ir vamzdynų tiesimas, statinių ir įrenginių statymas ir pan.), išteklių valdymas, naudojimas ir susiję klausimai (daugiausia žvejybos), moksliniai jūrų tyrinėjimai, gelbėjimo (žmonių ir turto) jūroje operacijos, taršos incidentų jūroje likvidavimo darbai, atliekų deginimas ir laidojimas jūroje.

Pirmiausia paminėtinas jūros erdvių teisinio režimo ypatumas yra šio režimo tarptautinis pobūdis, nes atribojant jūros erdves ir reglamentuojant jų režimą, tiesiog būtinos, atitinkamai, kelių valstybių ar visų regiono valstybių, kartais ir visos tarptautinės bendrijos kolektyvinės pastangos, sprendimai ir veiksmai. Darbe ir nagrinėjamos tos jūros erdvių režimo sritys, kurias apima pakrantės valstybės jurisdikcija ir (ar)

suverenitetas, kurios yra susijusios su jūrų naudojimu (veikla jūroje) ir turi tarptautinį aspektą. Todėl į **tyrimo objektą** neįeina atvirosios jūros klausimai (pavyzdžiui, Lietuvos jurisdikcija atvirojoje jūroje esantiems su Lietuvos vėliava plaukiojantiems laivams, o ir dėl to, kad Baltijos jūroje atvirosios jūros nėra), be to, tokie klausimai, kaip, pavyzdžiui, jūros aplinkos apsauga, taip pat įvairūs techninio pobūdžio reikalavimai (laivams, uostui ir pan.), organizaciniai, administraciniai (laivų registracijos, kompetentingų institucijų veiklos ir pan.) ir panašūs klausimai šio darbo tikslais į jūros erdvių režimo sampratą neįeina, nes yra susiję ne tiek su jūros erdvių režimu, kiek su laivyba, vėliavos valstybės jurisdikcija laivams ir kitais į darbo objektą nepatenkančiais aspektais. Vis tik kai kurie iš tokių klausimų mokslinėje analizėje tam tikra dalimi apimami, kiek jie patenka į Lietuvos jūros erdves, dažniausiai kaip neatsiejamai susiję su darbe nagrinėjamomis pagrindinėmis jūros erdvių režimo sritimis (pavyzdžiui, jūros aplinkos apsauga – dėl fundamentalaus šios srities pobūdžio ir esminės svarbos ypatingai Baltijos jūrai ir bet kuriai veiklai joje, taršos iš laivų prevencija – kaip neatsiejamai susijusi su laivyba ir pan.).

Turbūt svarbiausias jūros erdvių teisinio režimo ypatumas yra tai, kad visi jūros erdvių teisinio režimo klausimai yra glaudžiai tarpusavyje susiję. Todėl neatsitiktinai Jūrų teisės konvencijos preambuleje pažymėta, kad „jūros erdvių problemos yra glaudžiai tarpusavyje susijusios ir turi būti nagrinėjamos kaip visuma“. Šis teiginys disertacijai tapo kertiniu: pripažindamas glaudų visų jūros erdvių režimo sričių ryšį, jis patvirtino pagrįstą pasirinkimą kompleksiskai ir sistemiškai išnagrinėti esminius jūros erdvių režimo klausimus viename darbe, o tai pasiekti išskirti atitinkami darbo uždaviniai, pasirinkta tam tinkama struktūra ir metodai.

Siekiant aukščiau nurodyto disertacijos tikslo, **pagrindiniai** šio mokslinio tyrimo **uždaviniai** yra tokie:

1. Išskirti ir aptarti pagrindines tarptautines universalias ir specialias sutartis, reglamentuojančias svarbiausias jūros erdvių režimo sritis, ir apžvelgti Europos Sąjungos („ES“) teisės aktus šioje srityje, kaip jūros erdvių režimo „tarptautinius teisinius rėmus“, kuriuose nagrinėtinas jūros erdvių režimo reglamentavimas Lietuvoje;
2. Apžvelgti jūros erdvių režimo klausimų sprendimą Baltijos jūros regione, šio regiono pakrantės valstybių bendradarbiavimą ir jūros erdvių reglamentavimo visų

Baltijos jūros pakrantės valstybių nacionalinėje teisėje ypatumus, kaip kontekstą vertinti jūros erdvių reglamentavimą Lietuvoje;

3. Nuosekliai ir išsamiai išnagrinėti Lietuvos jūros erdvių delimitavimo su Latvijos Respublika, Rusijos Federacija ir Švedijos Karalyste raidą bei derybose pasiektus susitarimus jūros erdvių delimitavimo teorijos ir praktikos kontekste, atsižvelgiant į Tarptautinio Teisingumo Teismo jurisprudenciją, įvertinant atskirus derybų etapus ir probleminius aspektus bei galutinį delimitavimo sutarčių įteisinimą;

4. Išskirti ir aptarti Jūrų teisės konvencijoje pakrantės valstybei numatytas pagrindines teises ir pareigas kiekvienos jūros erdvės atžvilgiu, pagrįsti nacionalinio reglamentavimo poreikį ir įvertinti Lietuvos pasinaudojimą šios fundamentalios tarptautinės jūrų teisės sutarties suteikiamomis galimybėmis bei joje numatytų įsipareigojimų vykdymą;

5. Išanalizuoti (atskleidžiant reglamentavimo spragas ir kitus trūkumus ir pateikiant praktinių pavyzdžių) esamą pagrindinių jūros erdvių režimo sričių reglamentavimą Lietuvoje, būtent, jūros vidaus vandenių atžvilgiu – uosto režimą (užsienio komercinių, karo ir kitų valstybinių laivų įplaukimą į uostą ir buvimo jame tvarką, uosto valstybės kontrolę ir pan.); teritorinėje jūroje – daugiausia taikų plaukimą, karo laivų plaukimą, šios jūros erdvės apsaugą ir kontrolę; gretutinėje zonoje, o taip pat išskirtinėje ekonominėje zonoje ir kontinentiniame šelfe – esamus šių jūros erdvių reglamentavimo pagrindus; ir visų Lietuvos jūros erdvių atžvilgiu bendrai – išanalizuoti šių pagrindinių jūros erdvių režimo sričių reglamentavimą: ūkinės veiklos Lietuvos jūros erdvėse (kabelių ir vamzdynų tiesimą, įvairių statinių ir įrenginių statymą, gamtinių išteklių naudojimą); gyvųjų išteklių (žuvininkystės) valdymo, naudojimo ir apsaugos; mokslinių jūrų tyrinėjimų; žmonių ir turto gelbėjimo jūroje; teršimo incidentų likvidavimo; atliekų laidojimo ir deginimo jūroje; saugios laivybos Lietuvos jūros erdvėse ir susijusius klausimus; ir pabaigoje aptarti bei bendrais bruožais įvertinti atsakomybės už jūros erdvių režimo pažeidimus reglamentavimą Lietuvos nacionalinėje teisėje.

6. Mokslinės analizės eigoje išryškinius Lietuvos jūros erdvių režimo reglamentavimo teisės aktuose spragas ir įgyvendinimo praktikoje problemas, pateikti galimus šių trūkumų šalinimo pasiūlymus.

Disertacijos struktūra ir trumpas turinio apibūdinimas

Disertaciją sudaro įvadas, kuriame (pagal Lietuvoje ginamoms disertacijoms nustatytus reikalavimus) be kitų klausimų pateikiama panašiomis temomis atliktų tyrimų apžvalga ir aptariama šios mokslinės analizės metodika, keturios pagrindinės darbo dalys ir tyrimo rezultatai – išvados bei analizėje nustatytų problemų sprendimo pasiūlymai. Pabaigoje pridedamas darbe naudotų šaltinių sąrašas ir kai kuriuos nagrinėtus klausimus geriau padėsiantys suprasti priedai (žemėlapiai), o taip pat ir autorės mokslinių publikacijų disertacijos tema sąrašas.

Jūrų ir vandenynų naudojimui esant tarptautinio pobūdžio savo prigimtimi, nacionalinis jūros erdvių režimo reglamentavimas neabejotinai remiasi tarptautinėmis normomis. Dėl šios priežasties pirmoji darbo dalis („Jūros erdvių tarptautinis teisinis režimas“) yra skiriama pagrindiniams tarptautiniams jūros erdvių teisinio režimo reglamentavimo šaltiniams, juose įtvirtintiems principams ir esminėms nuostatomis. Čia aptariamos svarbiausios tarptautinės universalios sutartys, įtvirtinančios jūros erdvių režimo pagrindus, pagrindinės specialios sutartys, reglamentuojančios atskiras jūros erdvių režimo sritis (pavyzdžiui, laivybos, žmonių ir turto gelbėjimo jūroje). Šių sutarčių apžvalgoje stengiamasi išskirti tas jų nuostatas, kurios pakrantės valstybėms įtvirtina įpareigojimų ar suteikia teisių ar kurios kitokiu būdu įtakoja nacionalinį jūros erdvių režimo reglamentavimą. Kadangi Europos Sąjunga taip pat dalyvauja reglamentuojant jūros erdvių klausimus, čia apžvelgiama ir šios ES „kompetencijos“ apimtis ir įtaka valstybėms. Be to, šio skyriaus pradžioje trumpai paaiškinama atskirų jūros erdvių, kurių režimui skirtas visas darbas, atsiradimas ir samprata, tačiau tik kaip priemonės toliau darbe padėsiančios geriau suvokti jūros erdvių režimo esmę.

Kadangi tarptautinis reglamentavimas negali aprėpti kiekvieno regiono specifikos ir į ją atsižvelgti, svarbią vietą jūros erdvių režimo reglamentavimui Lietuvoje užima Baltijos jūros pakrantės valstybių bendradarbiavimas ir regioninis jūros erdvių režimo klausimų sprendimas. Todėl antroji darbo dalis („Baltijos jūros erdvių reglamentavimas“) skirta būtent Baltijos jūros erdvių teisinio režimo klausimams, t.y. pagrindinių Baltijos jūrai skirtų tarptautinių sutarčių nuostatomis, reikšmingoms jūros erdvių teisiniui režimui, o taip pat visų Baltijos jūros valstybių jūros erdvių teisinio režimo reglamentavimo praktikai ir specifikai. Autorė pabrėžia, kad jokia būdu

nesiekama išnagrinėti šių valstybių visų jūros erdvių režimo sričių reglamentavimo, o tik apžvelgti jūros erdvių reglamentavimo pagrindus. Taigi nuo universalaus lygmens antroje dalyje pereinama prie regioninio, taip siekiant nustatyti specifines Baltijos jūros erdvių režimo problemas ir svarbiausius klausimus bei jų reglamentavimo tendencijas ir ypatumus Baltijos valstybėse, kaip kontekstą tolesnei jau tik Lietuvos jūros erdvių teisinio režimo klausimų analizei.

Trečiojoje darbo dalyje („Lietuvos jūros erdvių delimitavimas“) nagrinėjamas pirminis jūros erdvių teisinio režimo klausimas, pagrindinė pakrantės valstybės pareiga jūros erdvių atžvilgiu ir apskritai viena iš aktualiausių tarptautinės jūrų teisės temų – jūros erdvių delimitavimas. Lietuvos teritorinės jūros, kontinentinio šelfo ir išskirtinės ekonominės zonos delimitavimo aspektai atskleidžiami delimitavimo teorijos ir praktikos kontekste. Taigi delimitavimo klausimai nagrinėjami atliekant išsamią jūros erdvių delimitavimo teorijos ir praktikos analizę, visapusiškai atskleidžiant esminių delimitavimo principų ir reikalavimų esmę, nuosekliai aptariant derybų su Rusijos Federacija, Latvijos Respublika ir konsultacijų su Švedijos Karalyste dėl, atitinkamai, teritorinės jūros, išskirtinės ekonominės zonos ir kontinentinio šelfo delimitavimo Baltijos jūroje, raidą ir problematiką bei parodant priimtų sprendimų ryšį su tarptautine delimitavimo teorija ir praktika.

Aptarus Lietuvos jūros erdvių delimitavimą, ketvirtojoje dalyje („Jūros erdvių reglamentavimas Lietuvos nacionalinėje teisėje ir teisinio režimo įgyvendinimo problemos“) nagrinėjami (atribotų) Lietuvos jūros erdvių teisinio režimo klausimai. Daugiausia dėmesio skiriama pagrindinių, jau minėtų, jūros erdvių režimo sričių reglamentavimui Lietuvos teisės aktuose. Čia taip pat siekiama išsiaiškinti, ar Lietuva yra įgyvendinusi pakrantės valstybės teises ir vykdo įsipareigojimus pagal tarptautinius teisės aktus, ar pakankamai turi nacionalinių instrumentų, kokios pagrindinės tokio neįgyvendinimo ar nevykdymo aplinkybės, poreikis ar reikšmė. Vertinamas Lietuvos pasinaudojimas Jūrų teisės konvencijos pakrantės valstybėms suteikiamomis galimybėmis, Konvencijoje numatytų įsipareigojimų vykdymas, nacionalinio reglamentavimo Lietuvoje pakankamumas. Teisinės bazės analizė praturtinama ryškiausių atskirų sričių nuostatų įgyvendinimo praktikoje problemų aptarimu, kitais praktikos pavyzdžiais. Pažymėtina, kad čia nesiekama išnagrinėti visų jūros erdvių režimo sričių reglamentavimo klausimų, kiekvienos iš tarptautinėse sutartyse numatytų

pakrantės valstybės teisių ir pareigų įgyvendinimo Lietuvoje ir, juo labiau, visų su tuo susijusių problemų, tačiau vertinamas tik jau minėtų pagrindinių jūros erdvių režimo sričių reglamentavimas. Ketvirtoji darbo dalis baigiama bendru atsakomybės už jūros erdvių režimo pažeidimus aptarimu.

Darbo aktualumas, naujumas ir reikšmė

Aukščiau nurodytu tikslu ir aspektais disertacija yra naujas ir originalus mokslinis tyrimas, kuriuo pasirinktomis tyrimo kryptimis siekiama kompleksinės ir sisteminės Lietuvos jūros erdvių reglamentavimo analizės. Kita vertus, kai kurios į plačią analizės apimtį įeinančios atskiros temos nėra naujos ta prasme, kad pavyzdžiui, apie atskirų valstybių jūros erdves ir jų režimo klausimus reglamentuojančius teisės aktus jau rašyta daugiausia užsienio autorių, o Lietuvoje panašiomis temomis rengta mokslo (daugiausia magistro) darbų. Vis tik iki šiol Lietuvoje nėra parengta panašaus turinio ar tyrimo objekto daktaro disertacijų, kurių tarptautinės jūrų teisės temomis Lietuvoje apskritai yra labai mažai. Dažniausiai moksliniam tyrimui pasirenkamas konkretus jūrų teisės klausimas ar jūros erdvių režimo aspektas ar sritis, pavyzdžiui, laivyba arba jūros aplinkos apsauga, ir čia galima paminėti naujausią tarptautinės jūrų teisės srityje disertaciją „Baltijos jūros aplinkos apsauga pagal 1992 m. Helsinkio konvenciją ir Europos Bendrijos teisę“, parengtą dr. Skirmantės Klumbytės (2008 m.); taip pat paminėtina prof. dr. Sauliaus Katuokos disertacija „Valstybių bendradarbiavimo Baltijos jūroje tarptautiniai teisiniai pagrindai“ (1981 m.). Skirtingai nuo jų, šia disertacija siekiama pateikti išsamią, sistemingą ir kompleksinę pagrindinių Lietuvos jūros erdvių teisinio režimo sričių reglamentavimo ir praktinių problemų analizę pasirinktomis tyrimo kryptimis tarptautinio universalaus ir regioninio jūros erdvių režimo fone. Atkreiptinas dėmesys, kad iki šiol dar niekas nenagrinėjo Lietuvos jūros erdvių delimitavimo klausimų ir nevertino nacionalinio jūros erdvių reglamentavimo atitikties tarptautinės ir ES teisės normoms ir esamo reglamentavimo pakankamumo šioje srityje.

Dėl visų jau išvardintų priežasčių jūros erdvių teisinio režimo, o taip pat ir disertacijos temos aktualumo ir reikšmės papildomai įrodinėti iš esmės netenka. Pakanka vien priminti, kad valstybės jūros erdvių nustatymas atribojant jas su kaimyninėmis valstybėmis apibrėžia tas jūros zonas, kuriose bus taikoma dalinė ar visiška pakrantės

valstybės jurisdikcija, suverenitetas ar suverenios teisės. O kiekvienos jūros erdvės režimo reglamentavimo tinkamumas neabejotinai nulemia pakrantės valstybės teisių įgyvenimo galimybes ir teisėtų interesų apsaugos lygį. Autorės manymu, šiame darbe atlikto mokslinio tyrimo ribos ir daugialypės analizės įvairiapusės kryptys gali tapti ir pagrindiniu disertacijos privalumu, ir kartu galimos oponentų kritikos argumentu daugiausia dėl užsibrėžto tikslo apimties ir galbūt sumanymo rizikingumo. Tačiau autorė tikisi, kad ši originali, informatyvi, išsami, kompleksinė ir sisteminė analizė turėtų sutalpinti savyje pagrindinius Lietuvos jūros erdvių teisinio režimo aspektus ir atkreipti dėmesį į aktualiausias problemas, ir bus naudinga tiek mokslo bendruomenei, tiek su įvairiais jūros erdvių režimo klausimais susiduriantiems praktikams, nes joje pateikiama ir esamo reglamentavimo Lietuvoje tobulinimo pasiūlymų, o kartu galbūt paskatins ir kitus tyrėjus gilintis į atskirus jūros erdvių režimo aspektus.

Ginamieji disertacijos teiginiai

1. Jūros erdvių režimui yra būdingas tarptautinis pobūdis ir glaudus jo atskirų sričių ryšys, taip pat „erdvinio“ ir „funkcinio“ požiūrių persipynimas. Nacionalinėje teisėje yra svarbu užtikrinti iš skirtingų tarptautinio bendradarbiavimo lygmenų ir formų kylančių įsipareigojimų įvairiose jūros erdvių režimo srityse įgyvendinimą ir visų šių normų suderinamumą tarpusavyje.
2. Nacionalinio jūros erdvių klausimų reglamentavimo „savarankiškumas“ mažėja tolstant nuo valstybės pakrantės: valstybės suverenitetui priklausančiuose jūros vidaus vandenyse bei teritorinėje jūroje pakrantės valstybė daug normų gali priimti savarankiškai, o pakrantės valstybės jurisdikcijai priklausančiuose išskirtinėje ekonominėje zonoje ir kontinentiniame šelfe nacionalinis reglamentavimas didele dalimi turi remtis tarptautinėmis normomis.
3. Jūros erdvių tarptautinis ir nacionalinis režimas turi užtikrinti teisingą pakrantės valstybės išskirtinių teisių jos jūros erdvėse ir tarptautinių įsipareigojimų jų atžvilgiu bei kitų valstybių teisių ir pareigų pakrantės valstybės jūros erdvėse balansą, o taip pat išlaikyti ir tinkamą kiekvienos valstybės teisių ir pareigų pusiausvyrą.
4. Jūrų teisės konvencija besiremiantis joje numatytų nacionalinėje teisėje reglamentuotinių klausimų reglamentavimas LR teisėje yra būtinas tiek pakrantės

valstybės teisių ir teisėtų interesų apaugai ir gynybai, tiek ir kitų valstybių joms suteikiamų teisių šiose jūros erdvėse įgyvendinimui.

5. Lietuvos jūros erdvių delimitavimas papildė tarptautinę jūros erdvių delimitavimo praktiką teisingumo principo aiškinimu ir taikymu, patvirtino savarankiškos jūros erdvių delimitavimo teisės egzistavimą, parodė, kad aukščiausių derybų valstybių pareigūnų neoficialūs susitarimai nėra privalomi derybų šalims, ir nepriklausomybę atkūrusios suverenios valstybės jūros erdvių atribojimui neturi įtakos ją anksčiau okupavusios ir aneksavusios valstybės sudaryti susitarimai su trečiosiomis šalimis ir jos neįpareigoja, tuo pačiu palikdamas indėlį ir tarptautinėje sutarčių teisėje.

6. Jūros erdvių reglamentavimas nacionalinėje teisėje gali būti dvejopo pobūdžio: „zoninis“ („erdvinis“), kai kiekvienai jūros erdvei apibrėžti ir jos teisiniam režimui ar jo pagrindams nustatyti skiriamas atskiras įstatymas, ir „sritinis“ arba „sektorinis“ („teminis“), kai valstybėje atskirus jūros erdvių teisinio režimo aspektus reglamentuojančios nuostatos įterpiamos į kitų sričių įstatymus. Pastarasis dažnai nulemia reglamentavimo spragas ir kitus trūkumus, o zonis reglamentavimas padeda sukurti sisteminių ir išsamų jūros erdvių režimo reguliavimą.

7. Lietuva yra vienintelė Baltijos jūros valstybė, kurioje nėra nė vieno atskiro įstatymo, skirto jos jūros erdvėms, kuriame būtų sistemiškai ir aiškiai reglamentuotas jų režimas. Lietuvos jūros erdvių teisiniam režimui yra būdingas segmentiškumas, reglamentavimo spragos, iš dalies sąlygotos jo kūrimo skubos ir nenuoseklumo nuo nepriklausomybės atkūrimo 1990 m. Pakankamai išsamus tik valstybės suverenitetui priklausančių jūros erdvių reglamentavimas, o išskirtinės ekonominės zonos ir ypatingai kontinentinio šelfo režimo reglamentavimas yra labai skurdus.

8. Jūros erdvių režimo reglamentavimo trūkumus Lietuvoje galėtų ir turėtų užpildyti atskiro pamatinio įstatymo, kuris apibrėžtų Lietuvos jūros erdves ir konkretizuotų jų teisinį režimą ar nustatytų jo pagrindus bei užpildytų kitas spragas, priėmimas arba kitoks esamo sektorinio reglamentavimo tobulinimas papildant ar koreguojant atitinkamus galiojančius teisės aktus, įskaitant ir reglamentuojančius atsakomybę už jūros erdvių režimo pažeidimus.

Atliekant mokslinį tyrimą naudotų metodų apžvalga

Atskleisti disertacijos temą, pasiekti tyrimo tikslą ir įgyvendinti uždavinius padėjo darbe naudoti įvairūs mokslinės analizės metodai – sisteminis, teleologinis, aprašomasis, istorinis, loginis, lyginamosios analizės ir kiti, iš kurių vieni ar kiti ar keli metodai kartu dominuoja skirtingose darbo dalyse, skyriuose ar poskyriuose.

Jūros erdvių režimo klausimus reglamentuojančių tarptautinių sutarčių apžvalga pirmajame skyriuje daugiausia remiasi aprašomuoju, taip pat teleologiniu metodu, Europos Sąjungos dalyvavimas jūros erdvių režimo klausimų reglamentavime – aprašomuoju, sisteminės analizės, loginiu. Baltijos jūros erdvių reglamentavimas – daugiausia sisteminės analizės, lyginamuoju, aprašomuoju. Jūros erdvių delimitavimas nagrinėjamas tiek istorinio, chronologinio metodų pagalba, tiek ir analizės, sisteminiu, lyginamuoju. Visi analizės metodai persipina ketvirtojoje dalyje: čia istorinis metodas naudojamas aptariant Lietuvos jūros erdvių reglamentavimo kūrimo pradžią, teisės aktų nagrinėjimas grindžiamas sisteminė analize, taip pat remiantis teleologiniu, loginiu metodais. Loginis metodas naudojamas visame darbe, nes jis būtinas darant išvadas, pateikiant apibendrinimus ir pasiūlymus, apskritai siekiant darbo tikslų. Kadangi visi jūros erdvių klausimai glaudžiai tarpusavyje susiję ir jūros erdvių režimo sritys turi būti nagrinėjamos kaip visuma, ypatingai sisteminės analizės metodu grindžiami tiek atskiruose skyriuose ir poskyriuose nagrinėti klausimai ir problemos, tiek ir viso mokslinio tyrimo struktūra.

Darbe taikyti ir empiriniai tyrimo metodai, tarp kurių paminėtinas interviu – konsultacijos su Lietuvos kompetentingų institucijų atstovais ir kitais jūrų teisės specialistais (LR užsienio reikalų ministerijos Rytų kaimynystės politikos departamento direktoriaus pavaduotoju, Komisijos LR valstybės sienai delimituoti ir demarkuoti bei ekonominei zonai Baltijos jūroje nustatyti pirmininku doc. dr. Zenonu Kumetaičiu, Lietuvos saugios laivybos administracijos Tarptautinių ryšių skyriaus vedėju dr. Mindaugu Česnauskiu, LR krašto apsaugos viceministru p. Vytautu Umbrasu) dėl darbiui aktualių klausimų, su kuriais jie tiesiogiai susiduria savo veikloje, ir dokumentinės analizės metodas, naudotas nagrinėjant daugiausia LR užsienio reikalų ministerijos archyvo medžiagą, taip pat teisės aktus ir jų aiškinamuosius raštus.

Pagrindinių disertacijos šaltinių apžvalga

Darbe naudotų šaltinių visuma apima įvairias jų rūšis, tačiau svarbiausią šaltinių dalį sudaro norminė medžiaga, t.y. jūros erdvių režimo klausimus reglamentuojančios tarptautinės sutartys ir LR teisės aktai. Tai – tiek tarptautinės universalios, tiek specialios bei regioninės tarptautinės sutartys, o taip pat ES teisės aktai bei Baltijos jūros valstybių nacionalinės teisės aktai ir didelė Lietuvos teisės aktų grupė. Kas dėl Baltijos regiono pakrantės valstybių teisės aktų, pažymėtina, kad atsižvelgiant į valstybių pareigą deponuoti Jungtinių Tautų Organizacijos Generaliniam sekretoriui atitinkamą informaciją apie jūros erdves (jų ribas), daugiausia ir remiamasi būtent šiais valstybių deponuotais teisės aktais jūros erdvių klausimais, skelbiamais ir atnaujinamais Jungtinių Tautų interneto svetainėje, nes kitokiu būdu tokių nacionalinių įstatymų vertimai į pagrindines užsienio kalbas sunkiai prieinami.

Kita naudotų teisės šaltinių dalis yra įvairi specialioji literatūra – vadovėliai, monografijos, studijos, publikacijos. Didžioji šiam darbui naudotos medžiagos apie atskirus jūros erdvių režimo klausimus dalis yra sukaupta Utrechto universiteto (Nyderlanduose) bibliotekoje autorės stažuočės šio universiteto Nyderlandų Jūrų teisės institute metu. Atskiros tarptautinio jūros erdvių režimo sritys, kaip jūrų teisės pagrindas ir esmė, analizuotos įvairiais aspektais ir apimtimi tiek užsienio, tiek kai kurių Lietuvos autorių. Paminėtina, kad iš Europos mokslininkų Baltijos jūros regiono valstybių jūros erdvių ir jūrų teisės klausimus apskritai daug nagrinėjo savo darbuose, pavyzdžiui, dr. Malgosia Fitzmaurice, delimitavimo klausimus – dr. Alex G. Oude Elferink. Tarptautinėmis pastangomis yra rengta atskirų valstybių teisės aktų, reglamentuojančių tam tikrus jūrų teisės klausimus, apžvalgų ir įvairių studijų, tačiau vėlgi dažniausiai konkrečiu aspektu, pavyzdžiui, taršos iš laivų (Franckx E., Pauwels A. knygoje „Vessel-Source Pollution and Coastal State Jurisdiction in the South-Eastern Baltic Sea“ (2006) taršos iš laivų ir pakrantės valstybės jurisdikcijos reglamentavimo Lietuvoje apžvalgą rengė prof. dr. Saulius Katuoka). Lietuvoje tarptautinio jūros erdvių režimo, o taip pat jūros erdvių režimo Lietuvoje ir kitose pasaulio valstybėse klausimus nagrinėjo prof. dr. Saulius Katuoka vadovėlyje „Tarptautinė jūrų teisė“ (1997 m.).

Tarp svarbiausių darbo šaltinių reikia pažymėti ir LR užsienio reikalų ministerijos archyvo medžiagą Lietuvos jūros erdvių atribojimo (iš dalies ir apsaugos bei kontrolės)

klausimais, kaip pagrindą jūros erdvių delimitavimo analizei. Darbe pasitelkiama ir Tarptautinio Teisingumo Teismo praktika jūros erdvių delimitavimo bylose. Šaltiniai taip pat apima ir kitą darbui reikšminga informaciją, prieinamą jūrinių organizacijų, atitinkamų kompetentingų Lietuvos valstybės institucijų interneto svetainėse ir kituose jūrų teisės informacijos tinklapiuose.

Mokslinio tyrimo išvados ir pasiūlymai

Apibendrinus disertacijoje nagrinėtą jūros erdvių reglamentavimą tarptautinėje ir Lietuvos teisėje, atsižvelgiant į tarptautines jūros erdvių režimą nustatančias jūrų teisės sutartis ir šiam režimui reikšmingus ES teisės aktus bei jūros erdvių reglamentavimą Baltijos jūros regione, disertacijoje pateikiamos šios pagrindinės mokslinio tyrimo **išvados**:

1. Nacionalinis jūros erdvių teisinis režimas dėl tarptautinio jūrų naudojimo pobūdžio neišvengiamai remiasi tarptautiniu jūros erdvių režimo reglamentavimu – pirmiausia pamatine ir visuotine Jūrų teisės konvencija, taip pat kitomis tarptautinėmis universaliomis ir specialiomis bei regioninėmis sutartimis (konvencijomis) atskirais jūros erdvių režimo klausimais, specialių jūrinių organizacijų priimamomis normomis ir ES teise, apimančia kai kuriuos jūros erdvių režimo aspektus. Tarptautiniam jūros erdvių režimui reikšmingiausios yra ES teisės normos dėl gyvųjų išteklių (žuvininkystės), laivybos (saugios laivybos ir taršos iš laivų prevencijos) ir jūros aplinkos apsaugos. Tarptautiniam jūros erdvių režimui būdingas glaudus jo atskirų sričių ryšys, susijusius šio režimo klausimus dažnai sprendžia įvairios tarptautinės organizacijos, todėl svarbu išlaikyti viso šio tarptautinio jūros erdvių režimo reglamentavimo darną. Pakrantės valstybė taip pat privalo užtikrinti iš visų šių tarptautinio bendradarbiavimo lygmenų ir formų kylančių įsipareigojimų įgyvendinimą ir visų šių normų suderinamumą tarpusavyje.

2. Kai kurios jūros erdvių režimo sritys yra labiau „funkcinio“ („tikslinio“) pobūdžio, nes jų normos skirtos tam tikram tikslui ar paskirčiai ir neapsiriboja konkrečia jūros erdve (pavyzdžiui, gelbėjimo jūroje operacijos, taršos incidentų likvidavimas ir pan.), o kitos yra labiau „zoninio“ („erdvinio“) pobūdžio, kai nustatytas režimas susijęs su konkrečios jūros erdvės specifika ir jo taikymas apsiriboja tos jūros erdvės ribomis

(pavyzdžiui, užsienio valstybių laivų kontrolė pakrantės valstybės uoste, taikus plaukimas teritorine jūra ir pan.). Tačiau net ir „funkcinio“ pobūdžio jūros erdvių režimo sričių reglamentavimas skirtingose jūros erdvėse skiriasi dėl skirtingo pakrantės valstybės suvereniteto, suverenių teisių ar jurisdikcijos taikymo apimties, o kai kurios „zoninio“ režimo sritys taip pat reikšmingos ir kitose jūros erdvėse, todėl iš dalies visam jūros erdvių režimui būdinga „funkcinio“ ir „zoninio“ požiūrių samplaika.

3. Nacionalinio jūros erdvių klausimų reglamentavimo „savarankiškumas“ mažėja tolstant nuo valstybės pakrantės: valstybės suverenitetui priklausančiose jūros erdvėse, būtent, jūros vidaus vandenyse bei teritorinėje jūroje, pakrantės valstybė daugiau normų gali priimti savarankiškai, o pakrantės valstybės jurisdikcijai priklausančiuose išskirtinėje ekonominėje zonoje ir kontinentiniame šelfe valstybės reglamentavimas didele dalimi turi remtis tarptautinėmis normomis. Jūros erdvių reglamentavimas (ir jo įgyvendinimas) valstybėje turi užtikrinti teisingą ir pagrįstą pakrantės valstybės išskirtinių teisių jos jūros erdvėse ir tarptautinių įsipareigojimų jų atžvilgiu bei kitų valstybių teisių ir pareigų pakrantės valstybės jūros erdvėse (ypatingai išskirtinėje ekonominėje zonoje ir kontinentiniame šelfe) balansą; šis reglamentavimas turi išlaikyti ir tinkamą pačios pakrantės valstybės teisių ir pareigų pusiausvyrą.

4. Net kai Jūrų teisės konvencija aiškiai ir įsakmiai nenurodo tam tikro jūros erdvių režimo klausimo reglamentavimo pakrantės valstybės nacionalinėje teisėje pareigos arba įvardija tai kaip teisę (galimybę), šia Konvencija besiremiantis nacionalinis reglamentavimas būtinas dėl daugelio priežasčių: Konvencijoje dažnai nustatomi tik jūros erdvių režimo pagrindiniai principai, pakrantės valstybei suteikiamos teisės neretai yra gana bendro, deklaracinio pobūdžio, todėl jų įgyvendinimui reikia nacionalinio mechanizmo; nesant nustatytų nacionalinių reikalavimų, o taip pat ir paskirtų už atskirus jūros erdvių režimo klausimus atsakingų valstybės institucijų, labiau nukenčia pačios pakrantės valstybės interesai, todėl, kad sunkiau kontroliuoti užsienio valstybių veiklą pakrantės valstybės jūros erdvėse ir nustatyti pažeidimus; be to, tokio reglamentavimo nebuvimas gali apsunkinti ir kitų valstybių teisių, kurias Konvencija joms suteikia pakrantės valstybės jūros erdvėse, įgyvendinimą, nes nėra aiškių tokios veiklos sąlygų, tvarkos ir reikalavimų.

5. Lietuvos, kaip pusiau uždaros jūros pakrantės valstybės, jūros erdvių režimo klausimų sprendimui nacionaliniame lygmenyje yra svarbus regioninis Baltijos jūros

pakrantės valstybių bendradarbiavimas, leidžiantis atsižvelgti į konkretaus regiono specifiką ir aktualiausias problemas, ko universalus reglamentavimas negali apimti. Apibendrinant vertintina, kad Baltijos jūros valstybių bendradarbiavimas Helsinkio komisijoje, sprendžiant įvairius jūros erdvių režimo klausimus gyvųjų išteklių apsaugos ir išsaugojimo, saugios laivybos ir taršos iš laivų prevencijos bei jūros aplinkos apsaugos ir kitose srityse, yra glaudus, intensyvus ir pakankamai sėkmingas, nors griežto kontrolės mechanizmo ir vykdymo užtikrinimo trūkumas šiame lygmenyje išlieka. Be to, Baltijos jūros regiono (kaip ir kitų atskirų jūrų regionų) valstybių bendradarbiavimo galimybė sprendžiant aktualiausias regiono problemas numatyta ir Europos Sąjungos lygmenyje.

6. Nežiūrint į gana glaudų Baltijos jūros valstybių bendradarbiavimą regione, jūros erdvių režimo klausimų reglamentavimas atskirose Baltijos jūros valstybėse yra pakankamai skirtingas, priklausomai nuo valstybės teisės tradicijų, valstybės santvarkos formos, valstybingumo istorijos, ekonominio išsivystymo lygio ir daugybės kitų veiksnių. Todėl tam tikrų reglamentavimo bendrumų yra mažesniuose subregionuose, pavyzdžiui, Skandinavijos šalyse – Švedijoje ir Suomijoje ir trijose Baltijos valstybėse – Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje.

7. Apibendrinant jūros erdvių režimo klausimų reglamentavimą atskirose valstybėse, galima išskirti dvejopo pobūdžio reglamentavimą: kai kiekvienai jūros erdvei apibrėžti ir jos teisiniam režimui ar jo pagrindams nustatyti skiriamas atskiras įstatymas,- tokį reglamentavimą galima pavadinti „zoniniu“ („erdviniu“); ir kai valstybėje atskirus jūros erdvių teisinio režimo aspektus reglamentuojančios nuostatos įterpiamos į kitų (sektorinių) sričių įstatymus, kurių galima būtų įvardinti „sritiniu“ („teminiu“) reglamentavimu. Zoninį reglamentavimą pasirinkusiose valstybėse jūros erdvių režimo klausimai dažniausiai reglamentuojami gana detalai ir išsamiai, apimant kiekvieną konkrečios jūros erdvės teisinio režimo aspektą (įskaitant įvairios veiklos toje jūros erdvėje sąlygas ir tvarką, jurisdikcijos klausimus, atsakingas įgyvendinančias institucijas, atsakomybę už pažeidimus). Nors zonis reglamentavimas savaime neužtikrina jo išsamumo, be to, tokiose šalyse greta jūros erdvėms skirtų taip pat galioja atskiras jūros erdvių režimo sritis ir aspektus detalizuojantys kiti teisės aktai, vis tik valstybėse, kuriose galioja sritis reglamentavimas arba yra daug jo požymių, jūros erdvių režimo klausimai dažnai reglamentuojami nepakankamai išsamiai, nes tokios nuostatos „išsibarsčiusios“ po atskirus kitų sričių teisės aktus ir dėl to dažniau pasitaiko spragų, prieštaravimų,

nenuoseklumo, tarp tokių teisės aktų trūksta darnos. Beveik visos Baltijos jūros pakrantės valstybės pasirinko zoninį reglamentavimą (jis ryškus Danijoje, Suomijoje ir Švedijoje, jam priskirtina Rusija, Lenkija, taip pat Latvija ir Estija). Pažymėtina, kad Lietuva yra vienintelė Baltijos jūros valstybė, kurioje nėra nė vieno atskiro įstatymo, skirto jos jūros erdvėms.

8. Lietuvos jūros erdvių delimitavimo derybos su Latvijos Respublika, Rusijos Federacija ir konsultacijos su Švedijos Karalyste patvirtino šio proceso sudėtingumą ir subtilumą, nes susitarimą tenka pasiekti nesant aiškių universalių tarptautinių delimitavimo taisyklių, išliekant delimitavimo reikalavimų interpretavimo įvairovei, kiekvienas atvejis unikalus, ir visada susiduria dviejų (ar daugiau) valstybių politiniai, ekonominiai, strateginiai interesai, įvairūs subjektyvūs ir objektyvūs faktoriai, reikalaujamo „teisingo sprendimo“ sąvoka pakankamai nevienareikšmė, o derybų sėkmė priklauso nuo besiderančių šalių ir jų politinės valios bei siekio rasti teisingą ir abiem šalims priimtina kompromisą, derybų patirties ir pasirengimo. Ypatingai Latvijos – Lietuvos derybos dėl sienos jūroje parodė, kad dažnai ne tiek sudėtinga kranto konfigūracija ar kiti objektyvūs veiksniai, kiek šalių (šalies) interesai ir kiti subjektyvūs faktoriai nulemia derybų sudėtingumo lygį. Taigi pasiektas susitarimas dažniausiai yra abipusis kompromisas dėl politinio stabilumo ir ekonominių interesų balanso, kuris vienoje srityje reiškia tam tikrus praradimus, tačiau yra naudingas bendrame kontekste.

9. Lietuvos jūros erdvių delimitavimas papildė tarptautinę jūros erdvių delimitavimo praktiką teisingumo principo aiškinimu ir taikymu, pripažino savarankiškos jūros erdvių delimitavimo teisės egzistavimą, parodė, kad aukščiausių valstybių pareigūnų neoficialūs susitarimai nėra privalomi derybų šalims, ir nepriklausomybę atkūrusios valstybės jūros erdvių atribojimui neturi įtakos jų okupavusios ir aneksavusios valstybės susitarimai su trečiosiomis šalimis ir jos neįpareigoja. Lietuvos derybines pozicijas smarkiai sustiprino Tarptautinio Teisingumo Teismo jurisprudencija dėl nepalankios kranto konfigūracijos ir teisingumo reikalavimo aiškinimo. Derybose atsispindėjo pagrindinių delimitavimo principų reikšmė ir teisingumo principo apimami faktoriai bei reikšmingos aplinkybės (geologiniai, geografiniai ypatumai, proporcingumo, „neužgožimo“ principai ir pan.). Ypatinga Lietuvos derybų su Rusijos Federacija, o taip pat su Latvijos Respublika situacija, kai šalims dar nebuvo Jūrų teisės konvencijos dalyvėmis, jų aiški valia, ketinimas ir noras prie jos prisijungti bei abipusis susitarimas ja remtis derybose leido

taikyti pažangiausias šio jūrų teisės akto nuostatas ir pasiekti teisingą sprendimą visoms šalims, tuo pačiu patvirtino ir savarankiškos jūros erdvių delimitavimo teisės egzistavimo pripažinimą. Netipinis Latvijos ir Lietuvos valstybių prezidentų susitarimas dėl kai kurių jūros erdvių atribojimo aspektų pareikalavo jo teisinės galios aiškinimosi ir parodė, kad neoficialus, labiau deklaracijos formos derybų šalių vadovų susitarimas neįpareigoja derybų šalių. Švedijos Karalystės turėtų sutarčių su Sovietų Sąjunga privalomumo Lietuvai primetimas buvo pagrindinė derybų šalių nesutarimo priežastis, pareikalavusi Lietuvos ne kartą Švedijai pabrėžti, kad minėtos sutartys jos, kaip nepriklausomybę atkūrusios savarankiškos valstybės, niekaip neįpareigoja ir negalioja jos atžvilgiu.

10. Svarbu pabrėžti, kad Lietuva, didele dalimi dėl Lietuvos derybininkų sėkmingo darbo, tapo pirma iš Sovietų Sąjungos okupacijos išsivadavusia ir nepriklausomybę atkūrusia valstybe, juridškai įteisinusia teritorinės jūros ir ekonominės zonos bei kontinentinio šelfo Baltijos jūroje ribas su Rusijos Federacija, taip pat nelengvose derybose pasiekusia susitarimą dėl jūros erdvių atribojimo su antra gretima kaimynine valstybe – Latvija. Konsultacijų su Švedijos Karalyste medžiaga leidžia manyti, kad faktinis jūros erdvių ribų, nustatytų vadovaujantis Konvencijos nuostatomis, pripažinimas, abiejų šalių buvimas Konvencijos dalyvėmis, geografinė padėtis, nereikalaujanti atriboti teritorinių jūrų, derybų praktika ir patirtis turėtų sudaryti gerą pagrindą sėkmingoms deryboms, nežiūrint į tai, kad pradines konsultacijas ap sunkino Švedijos nenoras atsisakyti turėtų sutarčių su Sovietų Sąjunga (dėl jūros erdvių ir žvejybos zonų atribojimo, kiek šios sutartys apima Lietuvos jūros zoną). Galutinį teisinį susitarimo dėl jūros erdvių atribojimo su Švedija įforminimą ir Lietuvos, Latvijos ir Švedijos ekonominių zonų sankirtos nustatymą stabdo vis dar Latvijos neratifikuota jūros erdvių delimitavimo sutartis su Lietuva ir trišalis Lietuvos susitarimas dėl jūros erdvių sankirtos taško su Švedija ir Rusija.

11. Lietuvoje nesant jūros erdvėms skirtų įstatymų, atskiri jūros erdvių režimo klausimai reglamentuojami kitų sričių (valstybės sienos, jūros aplinkos apsaugos ir kt.) įstatymuose, todėl jūros erdvių režimo klausimų reglamentavimui būdingas segmentiškumas, jame trūksta aiškumo ir darnos, pasitaiko nenuoseklumų ir yra nemažai reglamentavimo spragų. Jūrų teisės konvencijoje numatytų pakrantės valstybės nacionalinėje teisėje reglamentuotinių jūros erdvių režimo klausimų kontekste

konstatuotina, kad Lietuva dar nėra pakankamai įgyvendinusi Konvencijos nuostatų. Pakankamai išsamiai yra reglamentuotas jūros vidaus vandenų ir teritorinės jūros režimas (užsienio laivų įplaukimo į uostą ir buvimo jame režimas, taikus plaukimas teritorine jūra ir jos apsauga bei kontrolė). Išskirtinės ekonominės zonos klausimai reglamentuoti iš esmės tik tiek, kiek apimami „jūros rajono“ sąvokos, Lietuvos įstatymuose reiškiančios jūros vidaus vandenį, teritorinę jūrą ir išskirtinę ekonominę zoną. Pabrėžtina, kad nė vienas įstatymas neapibrėžia ir nereglamentuoja jokių kontinentinio šelfo režimo klausimų. Apibendrinant, karo laivų plaukimas per teritorinę jūrą, dirbtinių salų, įvairių įrenginių ir statinių statyba, eksploatavimas, naudojimas, kabelių ir vamzdynų klojimo išskirtinėje ekonominėje zonoje ir kontinentiniame šelfe sąlygos, gręžimo darbai kontinentiniam šelfe, iš dalies ir moksliniai jūrų tyrinėjimai Lietuvos jūros erdvėse nereglamentuoti Lietuvos nacionalinėje teisėje.

12. Tarp aktualiausių šiuo metu Lietuvos jūros erdvių režimo problemų praktikoje ir sprendinių uždavinių paminėtinos Lietuvos jūros erdvių apsaugos ir kontrolės trūkumai: užsienio valstybių veiklos Lietuvos išskirtinėje ekonominėje zonoje (ir kontinentiniame šelfe) kontrolės spragos (ypatingai gyvųjų išteklių kontrolės), taip pat jūros stebėjimo sistemos Lietuvos suverenitetui priklausančiose jūros erdvėse ir laivų pranešimų bei laivų sekimo sistemų įdiegimas ir veikimo užtikrinimas atsižvelgiant į tarptautinius reikalavimus; ir nuo 2009 m. pertvarkytos gelbėjimo darbų ir taršos incidentų jūroje likvidavimo sistemos veikimo užtikrinimo poreikis sureguliuojant likusius klausimus.

13. Lietuvos nacionalinėje teisėje už įvairius jūros erdvių režimo pažeidimus yra nustatyta administracinė arba baudžiamoji atsakomybė; atsakomybės reglamentavimas remiasi ir konkrečius reikalavimus sankcijų nustatymui nacionalinėje teisėje įtvirtinančiomis ES teisės normomis. Tačiau atsakomybė nėra nustatyta už kai kurias veikas, už kurias atsakomybę nustatyti leidžia ar net įpareigoja Jūrų teisės konvencija, iš dalies dėl jau minėtų pačios veiklos reglamentavimo spragų. Tai pasakytina ypač apie užsienio valstybių, laivų ar asmenų neteisėtą ūkinę ir kitokią veiklą Lietuvos jūros erdvėse, būtent neteisėtą minėtų subjektų mokslinių jūrų tyrinėjimų vykdymą, taip pat neteisėtą kabelių ar vamzdynų tiesimą, įvairių statinių ar įrenginių statymą.

Remiantis Lietuvos nacionalinėje teisėje nustatyto jūros erdvių režimo analize ir mokslinio tyrimo metu atskleidus šio reglamentavimo trūkumus, o taip pat atsižvelgiant į kitų Baltijos jūros valstybių jūros erdvių reglamentavimo praktiką, disertacijoje

pateikiami šie galimi jūros erdvių režimo reglamentavimo problemų Lietuvoje sprendimo **pasiūlymai**:

1. Lietuvai neįgyvendinus Jūrų teisės konvencijoje numatytų teisių reglamentuoti tam tikrus jūros erdvių režimo klausimus savo nacionalinėje teisėje ir esant vienintele Baltijos jūros valstybe neturint jūros erdvėms skirtų atskirų įstatymų, svarstyтина atskiro pamatinio įstatymo, kuris apibrėžtų Lietuvos jūros erdves ir konkretizuotų jų teisinį režimą ar nustatytų jo pagrindus bei užpildytų kitas spragas, poreikis arba kitokio esamo reglamentavimo tobulinimo bent papildant ar koreguojant atitinkamus galiojančius teisės aktus galimybė. Tai padėtų visapusiškai ir visaverčiai įgyvendinti pakrantės valstybės teises ir valdžią jos jurisdikcijai priklausančioje išskirtinėje ekonominėje zonoje ir kontinentiniame šelfe, kurių režimo reglamentavimas šiuo metu yra skurdus, taip pat prisidėtų prie suverenitetui ir jurisdikcijai priklausančių jūros erdvių apsaugos, o taip pat leistų žymiai efektyviau ginti Lietuvos teises ir teisėtus interesus, kai kyla jų pažeidimo grėsmė. Tokiame įstatyme ar papildant esamus teisės aktus, užpildytinos šių pagrindinių jūros erdvių režimo klausimų reglamentavimo spragos: karo laivų plaukimo teritorinė jūra sąlygų ir tvarkos, užsienio valstybių ūkinės veiklos išskirtinėje ekonominėje zonoje ir kontinentiniame šelfe tvarkos (įskaitant povandeninių kabelių, vamzdynų tiesimą, statinių ir įrenginių statymą ir kt.), mokslinių jūros tyrinėjimų Lietuvos jūros erdvėse tvarkos detalizavimas ir kt.

2. Nors LR Baudžiamajame kodekse ir LR Administracinių teisės pažeidimų kodekse nustatyta įvairių jūros erdvių režimo pažeidimų sudėčių, atsakomybė nenumatyta už pažeidimus ypatingai Lietuvos jurisdikcijai priklausančiose jūros erdvėse (išskirtinėje ekonominėje zonoje ir kontinentiniame šelfe), kurie gali kilti iš neteisėtos užsienio valstybių, laivų ar asmenų veiklos jose (pavyzdžiui, įvairių statinių ir įrenginių statymo, kabelių ir vamzdynų tiesimo, mokslinių jūros tyrinėjimų). Dėl šių priežasčių svarstytinas papildomų jūros erdvių režimo pažeidimų sudėčių nustatymas, taip pat esamo atsakomybės reglamentavimo peržiūra, atsižvelgiant į ES teisės aktuose valstybėms narėms nustatytus įpareigojimus dėl atsakomybės reglamentavimo jų nacionalinėje teisėje.

* * *

Disertacijos autorė nuoširdžiai dėkoja už naudingus patarimus ir visokeriopą pagalbą rengiant šį mokslinį darbą disertacijos vadovui doc. dr. Dainiui Žalimui, konsultantui prof. dr. Sauliui Katuokai, daug talkinusiame doc. dr. Zenonui Kumetaičiui, taip pat dr. Mindaugui Česnauskiui, p. Vytautui Umbrasui, dr. Alex G. Oude Elferink ir kitiems.

* * *

AUTORĖS MOKSLINIŲ PUBLIKACIJŲ DISERTACIJOS TEMA SĄRAŠAS

1. Isokaitė I. „Lietuvos, kaip pakrantės valstybės, teisių ir pareigų pagal 1982 m. Jūrų teisės konvenciją įgyvendinimo problemos“ // Vilniaus universiteto periodinis leidinys „VU mokslo darbai. Teisė“, 2008 m. Nr. 68;
2. Isokaitė I., Kumetaitis Z. „Lietuvos jūros erdvių delimitavimo teoriniai ir praktiniai aspektai“ // Vilniaus universiteto periodinis leidinys „VU mokslo darbai. Teisė“, 2009 m. Nr. 70;
3. Isokaitė I. „Baltijos regiono valstybių jūros erdvių reglamentavimo teisiniai ypatumai“ // Vilniaus universiteto periodinis leidinys „VU mokslo darbai. Teisė“, 2009 m. Nr. 73.

TRUMPOS ŽINIOS APIE DOKTORANTĘ

Disertacijos autorė Indrė Isokaitė gimė 1982 m. vasario 22 d. Vilniuje.

2000 – 2005 m. studijavo teisę Vilniaus universiteto Teisės fakultete ir įgijo teisės magistro kvalifikacinį laipsnį (dieninio skyriaus universitetinės vientisosios studijos, teisės programa, Tarptautinės ir Europos Sąjungos teisės specializacija). 2005 – 2009 m. socialinių mokslų teisės krypties doktorantūros studijos Vilniaus universiteto Teisės fakultete (Tarptautinės ir Europos Sąjungos teisės katedros doktorantė). 2008 m. rudenį mokslinį tyrimą disertacijos srityje atliko stažuotėje Utrechto universitete (Nyderlandai), Nyderlandų jūrų teisės institute.

Nuo 2004 m. spalio mėn. dirbo advokatų kontoroje Norcous & Partners (dabar – Advokato Irmanto Norkaus ir partnerių kontora Raidla Lejins & Norcous), 2005 – 2009 m. asocijuota teisininkė, advokato padėjėja.

Nuo 2009 m. spalio mėn. ir dabar Europos teisės departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos Europos Sąjungos teisės įgyvendinimo koordinavimo skyriaus vyriausioji specialistė. Vilniaus universiteto Teisės fakultete veda Tarptautinės viešosios teisės seminarus (2005 – 2007 m. Tarptautinės privatinės teisės seminarų vedėja).